

ABONNEMENTS
Annuaire...
Annonces Légales
Annonces Commerciales

Dông-Pháp Thời-Bảo

NĂM THỨ HAI SƠ 159
NGÀY THỨ TƯ
25 JUN 1924
Chủ-bút: LE-SUM
TỔNG-ly kiem Châ-Bât
NGUYỄN-KIM-DINH

Le Courrier Indochinois
東法時報
MỖI TUẦN XUẤT BẢN 3 LẦN NGÀY THỨ HAI, THỨ TƯ, THỨ NĂM

GIẤY BÀN
MUA HÓA PHẢI TRỞ TIỀN TRƯỚC
M. NGUYỄN-KIM-DINH
ĐÂY THẺP NƠI (Téléphone)
361.224

GIA-ĐÌNH TIÊU-THUYẾT TÌNH MÔNG (I) (Tiếp theo)

Có một con kiến hôi ở trong nhánh bông bọ qua gò má, làm cho cô nhốt nên phải lấy tay mà phủi; song cô phủi điếu-dàn quá, nên con kiến không chết, lại leo quata tay cô mà bò. Cô chửi-chửi cười bày hai hàm răng trắng trong, rồi nhẹ nhàng kể bản tay gần là huệ cho con kiến bò đi, chứ cô không nỡ giết.

Cô còn đương xem hoa, bỗng thấy thàng Quoi, là đứa ở, quệt lửa đốt đèn trong nhà. Cô bước vào thấy bà Phở đương nằm trên văng mà quệt hơi, cô mới hỏi:

— Trời mát quá, sao chiều nay mà không ra ngoài mà sông mà chơi hả?

— Từ hồi trưa đến bây giờ sao nó nặn đầu quá. Con đưa về đầu mần cho mà một chút con.

Cô hai Tuyết lại ghé ăn trầu kiem ve đầu mần đem đưa cho bà Phở, rồi ngồi lại một bên, rồi tay sờ trán và hỏi rằng:

— Mả cô dùng mình hay không mả?

— Không.

— Tại hồi trưa mả ra sau vườn coi bây trẻ bẻ cau nên chửi nặng mà như đầu dậu đó chứ gì. Trưa nắng mả đứng có đi như vậy nữa nghe hơn mả.

— Tại như đầu thì nó như, chứ phải tại đi ra vườn hay sao. Hôm trưa anh ba con nó biểu con làm cho nó một chục khăn hi mũi, con làm đủ rồi hay chưa? Nó nói bữa nào đây rồi thì làm riết đi, đừng nó qua đưa cho nó.

— Con làm được 8 cái rồi. Anh đó anh làm rộn quá! Có vợ mả sao không biểu vợ nó làm cho mà dùng, để đi mượn người ta.

— Con nói sao vậy? Bởi chị ba con không biết làm, nên thàng nó mới mượn con chứ.

— Ai biểu đi cưới vợ vùng như vậy làm chi.

— Nó vùng mả nó có tiền nhiều, đời này nó có tiền thì hơn, chứ cần gì khéo vùng, con.

— Có tiền nhiều mà như vậy ai thêm. Này mả, anh ba anh lịch sự trai quá chứ, không biết tại sao hồi đó anh cưới chị ba chỉ vậy. coi ký quá, mả hả? Chỉ mả ừ, cặp mắt bằng xiên bằng nai, mà vẫn nói nghe cục ngu, anh ba anh thương sao được không biết.

— Cưới vợ cần gì nhan sắc, con.

— Lúc anh nói vợ, con mắc đi học trên nhà trắng, chứ phải có con ở nhà con cần, thiếu gì con gái hay sao mà lựa vợ như vậy.

— Con đứng có nói tầm vậy, chị ba con nó hay được nó phiền.

— Này mả, hồi trước ba với mả đứng cưới vợ cho anh, hay là anh lựa một mình anh vậy mả?

— Hồi đó nó học đã gần thì lấy bằng cấp, rồi đi với vợ con khuất đi, mả với ba con thấy nó coi cút tội nghiệp mới nuôi nó cho nó học đặng thành thân với người ta. Chứng nó ra trường rồi ba con mới lo cho nó vô làm thông-ngôn Tòa, rồi dời xuống Mỹ-Tho.

— Hồi đó con còn nhỏ quá nên không biết.

— Ừ, hồi đó, con mới được tám chính tuổi.

— Con nhớ anh đi học về bài trường anh về thì anh đem hình vẽ cho con, con thương anh lắm. Hồi đó mình ở đầu trên Biên-Hòa, phải hay không mả?

— Ừ.

— Anh làm thông-ngôn ở Mỹ-Tho rồi anh mới dựng chi đó phải hay không?

— Ừ. Nó làm việc có thời gian yêu dân chúng, mà nó lại khá trai, thầy Cai Tường ở Bến-Tranh thấy nó thấy thương, thầy mới nó vô nhà chơi đôi ba lần rồi thầy tính gả con cho nó. Nó thấy thầy giàu có lớn, huê lợi đến gần 20 ngàn gá, mà có một mình chị ba con đó mà thôi, chứ không có con trai, nó muốn ưng, ngặt chị ba con có hèn đưa một chút nên nó dục-dặc trở hơn một năm không chịu đi nói. Sau mả nghe mả vậy nó, mả nói người ta giàu lớn, về nhà đó cũng như chuột rút trong lui gáo, ở không ăn đến già cũng không hết của, đại gì mà không chịu; nó nghe phải nó mới chịu đi nói, rồi ba con với mả đứng cưới cho nó đó. Nó nghe, lời mả bây giờ phải nó sung sướng tám thân hay không? Cưới vợ có ít tháng thì thầy Cai biểu xin thôi về ở với thầy. Thầy góa vợ nên thầy giao chia khóa từ sát cho vợ chồng nó cầm. Nó về Bến-Tranh làm làng chơi ít năm rồi làm Hội-dồng địa-hạt. Cha vợ làm Cai-tổng, chàng về làm Hội-dồng, nhà có ghe hầu, có xe ngựa, có xe hơi, sang trọng biết chừng nào.

— Lúc nó con nghe anh nói với mả anh tính ra tranh cử Hội-dồng quận-hạt, rồi sao em, không nghe nói tới chuyện đó nữa vậy mả?

— Nó muốn làm Hội-dồng quận-hạt lắm, song thầy Cai thấy anh, thầy nói rằng ra tranh cử phải tốn một đời muốn đồng bạc, mà làm có 4 năm rồi mả không fch lợi gì. Thấy anh tính với nó đi thầy xin hưu trí rồi nó ra làm thế cho thầy; cứ Cai-tổng bây giờ không ai giành lại nó, bởi vì nó giỏi chữ Tây, mà lại giàu lớn, trong tổng có ai mà theo kịp nó. Hôm trước nó qua nó nói thầy Cai sửa soạn xin hưu trí, chắc trong ít tháng nữa đây nó lên Cai-tổng rồi.

(Sau sẽ tiếp theo).

HƯỚNG TRUYỀN

Vụ quan Toàn-quyền Merlin bị ám sát tại Quảng-dông

Theo như tin Havas tiếp được chiều thứ bảy thì việc phạm đến quan Toàn-quyền Merlin lấy giờ thành ra 8 người chết, 28 người bị thương, 6 người hơi trọng thương.

Người ta đoán rằng việc này tại Quảng-kích.

Cứ như tin Havas, 3 người bị nạn nhiều hơn số ta biết mấy bữa này. Việc Canton như vậy thật là việc quan-trọng, nghe đầu bộ Thủy-Binh đã bắt Chánh-phủ Canton tìm những đứa thù-phạm để trừng trị.

Chưa hiểu rõ nguyên-ủy việc «bom» này ra thế nào nhưng có lẽ vì Chánh-phủ Đại-Pháp yêu-cầu với Chánh-phủ Vân-nam nên dân Canton hèn-thù Chánh-phủ Đại-Pháp.

Một cái phần thưởng 10.000 đồng dollars

Al bắt được tên thù-phạm về việc liên lạc «bom» ở Canton thì sẽ được thưởng 10.000 đồng dollars. Linh cảnh sát có đuổi theo đầu hung-dở song nó nhảy xuống sông và lấy súng sáu bắn lại linh cảnh-sát.

Tuần dương-hạm Craonne và Maliciense cũng giúp vô để tìm-nà đứa hung-dở.

Hàng nhiều người ngoại-quốc ở Canton đều một lòng chia buồn với Chánh-phủ Đại-Pháp, và người Đại-Pháp ở Canton tuy bị cái nạn này song cũng không ngã lòng, sửa-soạn sớm mai an táng mấy người bị nạn.

Kể liên lạc «bom» tại Quảng-dông là một người Annam

Mỗi đây có tin bên Hongkong gởi qua cho hay rằng số cảnh-sát thành Quảng-dông mới tìm được cái thầy của người Annam liên lạc «bom» hôm nay, chết rồi dưới rạch.

Lời của quan Toàn-quyền

Gửi về thuật lại về vụ liên lạc «bom» ấy

Quan Thống-độc Nam-kỳ mới tiếp được điện-tin của quan Tổng-Thống phủ Toàn-quyền ở Hanoi gởi về như này:

Tôi cho quan lớn hay những tin tức của quan Toàn-quyền gởi về dưới đây:

«Lúc tôi sang viên thành Quảng-dông thì có quan Quân-lý văn-phòng Toàn-quyền Chatel, quan Quân-lý phòng chánh-trị Jeanbrau và quan ba hầu Bernard theo tôi. Lúc qua tới Quảng-dông thì đã xế chiều. Các quan tiếp rước tôi tại sứ-quan Langsa, đến 8 giờ tôi tới và các quan Langsa mới đến để tiếp tại nhà hàng Victoria, thuộc trung địa-phần Shamen của Anh-quốc, là nơi các người Langsa thiết tiệc mà đãi tôi.

Tiệc bày tại nhà hàng Victoria, từng dưới, linh cảnh-sát của sứ-quan đều vào địa-phần Shamen và lo an ninh giữ tuần phòng chung quanh mấy cửa sổ dài ra tới ngoài đường cái. Chúng tôi vào nhà tiếp, xây có một người là mặt, có lẽ nó thừa dịp bỏ hông của linh cảnh-sát nên liền ngan của nó một trái «bom». Trái «bom» ấy nó để trong cái xách nhỏ mà cầm nơi tay nên khó mà thấy được. Trái «bom» rơi xuống trên cái bàn ăn, bằng sắt hình chữ T rồi nó lên một tiếng lớn. Chúng tôi dờm thấy khói lên ngai ngút, máu chảy đỏ lôm, có ba người ngã ngửa thất liên. Bà Desmaretz bị trúng nặng quá nên cũng phải lang xuống đất. Thì bắt ông Desmaretz, Thượng-gia, và Rougeau Tài-phủ hàng bạc «bom» pháp bị xé mình mấy cút tay chực nên chết ngất trên ghế. Ông Gerin và Pelletier, Thượng-gia tại Quảng-dông cũng té nhào vì bị thương trên đầu và trong hông rất nặng.

Quan Đốc-ta Casabianca, Quân-lý Dương-duong Doumer, các quan sứ-quan Pháp tại Quảng-dông làm chủ tịch ngồi ngay mặt tôi, bị thương nơi cánh tay và trên lưng nên cũng ngã ngửa. Bà Rollin, là vợ của ông chủ phòng Thực-nghiệp Ngân-hàng, ông Bégin, ông Fournier và quan ba hầu Bernard của tôi cũng bị thương nhẹ song vô hại.

TRUNG-HOA CÁCH-MẠNG

(Tiếp theo)

Cách ba ngày nhằm dương lịch ngày mùng mười tháng giêng, vì nhà Thanh bà Long-Dũ Hoàng-thái-hậu tức vạn-thọ. Viên-tổng-thống sai Lương-sĩ-Duy đem lễ tới mừng. Một hình Phật-tạ, một đôi liễn, một tấm hình lớn Tổng-thống và phủ đệ, thượng-tân có đề năm chữ Viên-tổng-thống kính tạc. Trước có quân đặc đẳng, sau Lương-sĩ-Duy đi xe theo, đi thàng tới cửa chánh Càng-Thanh cùng một xuống xe, chộp chậm bước vào. Có Thanh-Tổng-quân nội-vụ phủ đại thần là Thái-Tích ra rước, dẫn vào trong, thấy Diệu vô thì y nguyên như xưa, mà triều nghi thì đổi khác.

Long-Dũ thái-hậu ngồi ngay giữa điện, hai bên tay có thị-nữ đứng hầu, song đều là con cháu chi phái của nhà Thanh mà thôi. Ngồi coi khí tượng ô-ô, lại thêm Thái-hậu râu buồn khổ hèn. Thấy Sĩ-Duy không ngán động sự thượng-tân sắc mực, cảm lòng chẳng dằn, hai hàng giọt lệ luy bùng rơi. Sĩ-Duy cũng khoan thai làm lễ xá ba xá rồi đứng trước Thái-Tích. Trong thư nói vậy: «Đại-Trung-hoa dân-quốc Đại-tổng-thống căn trị thư Đại-Thành Long-Dũ thái-hậu hệ hạ, chúc Thái-hậu muôn sống lâu không chết!» Thái-hậu đáp từ do Thái-Tích nói rằng: cũng gọi thành thọ cho có chừng vưng Đại-tổng-thống sai sứ đến hạ, cảm tạ không cùng vãn vãn. Thái-Tích nói rồi, Thái-hậu một mây tai ngất, luy dô dâm dâm, Sĩ-Duy chẳng vô ngó cảnh thắm ấy cho lâu, cúi tở mà lui ra khỏi bệ.

Từ khi Thái-hậu dờm thấy cái hình Viên-thế-Khai thì sự oằn hậu càng giao gia, khỏe luôn một ngày một đêm, qua ngày sau năm liền chẳng dậy. Nguyễn Thái-hậu từ chối thời vị nhân sau, trong lòng ngời ngời chẳng vui, thường nói mẹ góa con côi này chịu

Thường tâm thiên cổ, cung điện này mà hư sụp rồi, sau đây hẳn là ta biết nương dựa vào đâu?

Bởi sự râu buồn lo sợ ấy mà nó tích nên chứng bệnh càng buốt. Đến dân-quốc năm thứ hai, thì bệnh Thái-hậu lại vung lên như bệnh cũ-trước. Từ thấy Lương-sĩ-Duy đến cung lấy lễ ngoại-quốc mà làm lễ với mình, thì lại càng gia-diết buồn thêm, cho đến trong tôn-thất hàng-Vương-công đại-thần hơn phân nửa đều tránh mặt không thêm đến hạ, trong cung bắt quá là một hai người mà thôi. Cho nên Thái-hậu bệnh càng thêm, thuật là: Sầu lại sầu thêm, bệnh càng bệnh nữa! Nguyễn bệnh của Thái-hậu chẳng phải bị hàng nhiệt chí mà chết, bị lẽ hạ của Viên-thế-Khai mà chết vậy.

Từ thế-Xương đương làm quan Thái-bảo nhà Thanh, lo giám-đốc Sùng-lăng, ở ngoài kinh rất lâu, nghe Thái-hậu bệnh nhiều, vào ra mắt xin thôi chức Thái-bảo. Thái-hậu cảm lại nang ni đôi ba lần, đến đổi nói không ra lời mà Kinh-Xương cũng đáp nước mắt với Thái-hậu rồi đành thôi «đút». Ra rồi qua ra mắt Viên-tổng-thống, nói hết bệnh tình của Thái hậu cho Viên-tổng-thống nghe. Viên-tổng-thống lại cậy Kinh-Xương vào cung an ủi. Khi Thái-hậu nghe nói bà chủ Viên-tổng-thống, thì bất ngờ, ngợp đường như khi vô-thường đến bắt hồn! Kêu một tiếng rồi chết điếu, xum kêu vực lại thì còn hơi-hớp chút hơi. Từ-Kinh-Xương thấy tình hình như vậy, tránh chẳng đứng rồi, phải cầu Thái-Tích, Thiệu-Anh ở Thái-hậu, sai kẻ vua Tuyên-Thống vào, đứng hầu một bên sang dờ.

(Sau sẽ tiếp theo).

VIÊN-HOÀNH.

KIM-VÂN-KIỀU TÂN GIẢI

(Tiếp theo)

476: Lễ xong hương quả gia-đường, Tu-Bà vịch dõc lên giường ngồi ngay.

477: Dạy rằng: Con lấy mẹ đây. Lấy tao rồi lấy cậu mấy bên kia.

478: Nặng rằng: Phải bước lưu-ly, Phận hèn vưng đã cam bủ tiền tình (1).

479: Đều đầu lấy em làm anh, Trờ thơ chẳng biết là danh giá gì?

480: Đủ đều nạp thẻ (2) vụ qui, Đả khí chung-chạ, lại khi đứng ngồi.

481: Giữ sao thay hực đổi ngôi, Dám xin gởi lại một lời cho mình.

482: Mẹ nghe lời nói hay anh, Bầy giờ mẹ nói tam-bành (3) mẹ lên.

483: Này này sự đã quá nhiên, Thời dà cướp sống chồng mình đi rồi.

484: Bảo thì đi dọ lấy người, Đam về rước khách lấy lời mà ăn.

485: Tuân vô ngất, ở vô nhơn, Buồn mình trước đã tàn mần thứ chơi.

486: Mầu hổ (3) đã mất đi rồi, Thời thôi vốn liền đi dờn nhà mả.

476: Chứng cùng vại lạy đã xong rồi, Tu-Bà vịch dõc lên giường mà ngồi.

477: Tu-Bà kêu Kiều mà dạy rằng: con hãy lấy mẹ đây rồi lấy cậu mấy bên kia (Cậu này là chi mà gièm-Sanh mà nói).

478: Kiều nghe Tu-Bà chỉ Mũ-giảm-Sanh biểu mình lấy mà kêu bằng cậu thì chẳng biết là có nhu. Kiều mới hỏi rằng: Tôi rờ rỏ mả gặp lúc lưu-ly, phận thấp hèn đã cam chịu phận làm tiểu-tình.

479: Nay sao lại đổi thay như thế thật sự khó đại của tôi đây chưa biết là danh phận chi mà lại vậy xin cho biết cũng.

480: Khi cưới tôi thì cũng có lễ vật đủ đầy, từ ấy đến nay đã có chung chạ ăn-năm với nhau rồi.

481: Bây giờ nói sao mà thay hực đổi ngôi, vậy xin nói một lời cho tôi tường duyên cớ.

482: Tu-Bà nghe Kiều nói thì mới hay Mũ-giảm-Sanh đã gièm-Kiều-Nương ăn-ai, nên nói hành-hung mà biết cũng.

483: Vậy thì sự đã rõ ràng, con này cướp sống chồng tôi đã rồi.

484: Tu-Bà nghe Kiều nói vậy thì tức giận cầm fan bên nói với Mũ-giảm-Sanh rằng: Nếu đi dọ kiem người, dặng dam về rước khách lấy lại cho ăn.

485: Ngự đầu mả là đồ bất nghĩa ở vô lương, đi đường xa xa xuôi buồn lòng sanh sự đã dam thời trắng hoa thứ chơi rồi đó.

486: Nếu nhuy hoa xuân đã vô đi rồi, thì vốn liền con chi mà kể.

(1) Tiểu-tình là vợ bé, cần trong Thi-kích: Như bị tiểu-tình, tam ngũ lại dặng.
(2) Vụ qui là nạp lễ vật rước dâu.
(3) Tam-bành là tên ba vị thần ở trong nhơn thần con người.
Trong kinh Phật có nói: Trong nhơn thần con người có ba vị thần, tên là: Bình-Kiến, Bình-Chi, Bình-Chất, mỗi tháng tới ngày canh thân thì sẽ trở lại sự lãnh dữ của người, nên tục gọi Tam-bành.
(4) Mầu hổ là mầu phần của con hổ-díp (con hươu bướm) con bướm từ nhỏ lớn lên thì mầu phần nơi cánh tươi mầu, đến khi chửa đẻ rồi thì mầu phần lại phai không còn tốt nữa. Câu truyện Hồn-thảo càng-mực nói: Hồn như nhụy giao nhụy phần thảo. Xem Tu-Bà nói: Mầu hổ đã mất đi rồi, nghĩa là nói Kiều đã hết con gái.

(Sau sẽ tiếp theo).

LE-KUÂN-SUM.

